

รายงานสถานการณ์สินค้าข้าวในฟิลิปปินส์

1. สถานการณ์การผลิตและการบริโภค

ฟิลิปปินส์เป็นตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่อันดับสองของอาเซียน ด้วยจำนวนประชากรประมาณ 113 ล้านคน ในปัจจุบันและเป็นประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ชาวฟิลิปปินส์บริโภคข้าวจำนวนมากโดยมีอัตราการบริโภคประมาณ 133 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักที่ต้องรับประทานกับอาหารทุกประเภท ขนมหวานและขนมทานเล่นหลายชนิด ยังทำมาจากข้าวด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าฟิลิปปินส์สามารถปลูกข้าวเพื่อบริโภคภายในประเทศ แต่ไม่สามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อความต้องการ โดยผลิตข้าวได้เฉลี่ยปีละ 12 - 13 ล้านตัน แต่มีปริมาณการบริโภคกว่า 16 ล้านตัน ทำให้จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าข้าวประมาณกว่า 3 ล้านตันต่อปี

1.1 การผลิต

- ข้อมูลจาก USDA ระบุว่าในปีการผลิต 2566/67 ฟิลิปปินส์มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว 4.80 ล้านเฮกตาร์ ลดลงจากปีการผลิต 2565/66 ที่มีพื้นที่เพาะปลูก 4.85 ล้านเฮกตาร์ สำหรับผลผลิตข้าวระบุว่า ในระหว่างปีการผลิต 2564/65 - 2565/66 ฟิลิปปินส์มีผลผลิตข้าวเฉลี่ยปีละ 12.59 ล้านตัน สำหรับปีการผลิต 2566/67 คาดว่าฟิลิปปินส์จะมีผลผลิตข้าวประมาณ 12.60 ล้านตัน ลดลงจากปีการผลิต 2565/66 ที่มีผลผลิต 12.63 ล้านตัน และคาดการณ์ว่าผลผลิตต่อเฮกตาร์อยู่ที่ 4.20 ตันต่อเฮกตาร์

- สำนักงานสถิติแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PSA) คาดการณ์ว่าในช่วงไตรมาสที่สามของปี 2566 (เดือนกรกฎาคม - กันยายน 2566) จะมีปริมาณผลผลิตข้าวเปลือก 3.80 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 0.3 จากช่วงเดียวกันของปี 2565 ที่มีปริมาณ 3.79 ล้านตัน

- ฟิลิปปินส์มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวคิดเป็นร้อยละ 35 ของพื้นที่เพาะปลูกพืชเกษตรทั้งหมด ทั้งนี้ในอนาคตคาดว่าจะการผลิตจะเติบโตอย่างจำกัด ด้วยพื้นที่การเกษตรมีที่ว่างไม่เพียงพอ เพราะประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและประกอบไปด้วยเกาะเล็กๆหลายเกาะ ไม่เหมาะต่อการขยายการผลิตข้าว นอกจากนี้ พื้นที่ชุ่มน้ำหรือพื้นที่เพาะปลูกพืชอื่นๆ มีจำกัด ในขณะที่พื้นที่อาศัยเขตเมืองขยายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น

1.2 การบริโภค

- ระหว่างปี 2564/65 - 2565/66 ฟิลิปปินส์บริโภคข้าวเฉลี่ย 15.70 ล้านตันข้าวสารต่อปี สำหรับปี 2566/67 คาดว่าฟิลิปปินส์จะมีการบริโภคข้าวจำนวน 16.40 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้นจากปี 2565/66 ที่มีการบริโภค 16.00 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.50 ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์มีการบริโภคข้าวโดยประมาณ 36,000 ตันต่อวัน

- ข้อมูลจาก USDA ระบุว่า การบริโภคข้าวคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของงบประมาณของครัวเรือนชาวฟิลิปปินส์ แต่สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้น้อยหรือยากจนอาจคิดเป็นถึงประมาณร้อยละ 30

สถานการณ์การผลิตและการบริโภคข้าวภายในประเทศ

ข้อมูล	ปี 2564/65	ปี 2565/66	ปี 2566/67	Δ % 66/67
พื้นที่เพาะปลูก (ล้านเฮกตาร์)	4.802	4.850	4.800	-1.03
การผลิต (ล้านตัน)	12.54	12.63	12.60	-0.23
การบริโภคข้าว (ล้านตัน)	15.40	16.00	16.40	2.50
การนำเข้าข้าว (ล้านตัน)	3.80	3.90	3.80	2.56

ที่มา : USDA (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2566)

1.3 สต็อกข้าวภายในประเทศ

ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ฟิลิปปินส์มีปริมาณสต็อกข้าวรวม 2.043 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากวันที่ 1 กันยายน 2566 ที่มีปริมาณสต็อก 1.546 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.1 แต่ลดลงจากวันที่ 1 ตุลาคม 2565 ที่มีปริมาณสต็อก 2.082 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 1.9 โดยแบ่งเป็นสต็อกข้าวครัวเรือน 9.178 แสนตัน สต็อกข้าวเชิงพาณิชย์ 1.081 ล้านตัน และสต็อกข้าวของหน่วยงาน National Food Authority (NFA) 4.424 หมื่นตัน

SECTOR	Percent share to total stocks	Stocks, in thousand metric tons			Percentage Change	
		01 October 2022	01 September 2023	01 October 2023	Year-on-Year	Month-on-Month
TOTAL STOCKS	100.0	2,081.84	1,546.10	2,042.99	-1.9	32.1
Household	44.9	1,172.68	600.17	917.84	-21.7	52.9
Commercial	52.9	798.12	902.29	1,080.91	35.4	19.8
NFA	2.2	111.04	43.64	44.24	-60.2	1.4

Note: Details may not add up to total due to rounding

Sources: Philippine Statistics Authority, Rice and Corn Stocks Survey: Household (RCSS:H) and Rice and Corn Stocks Survey: Commercial (RCSS:C) National Food Authority, NFA Grains Situation Report

ที่มา: Philippine Statistics Authority (เข้าถึงข้อมูลวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566)

2. การส่งออก

2.1 ผลผลิตข้าวของฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ แต่จะมีการส่งออกข้าวบางส่วน โดยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวกลุ่มคุณภาพพิเศษและส่งออกไปยังประเทศที่มีแรงงานชาวฟิลิปปินส์อาศัยอยู่โดยเฉพาะ ภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยระหว่างปี 2563 – 2565 ฟิลิปปินส์ส่งออกข้าวเฉลี่ยปีละ 396.53 ตัน โดยในปี 2565 ฟิลิปปินส์ส่งออก 465.86 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีปริมาณ 410.69 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.43

2.2 สำหรับปี 2566 (เดือนมกราคม - สิงหาคม) ฟิลิปปินส์ส่งออกข้าวปริมาณ 234.96 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ที่มีปริมาณส่งออก 244.20 ตัน หรือลดลงร้อยละ 3.78 ตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย และคูเวต ตามลำดับ

สถิติการส่งออกปี 2563 – 2566 (เดือนมกราคม – สิงหาคม)

ประเทศ	ปริมาณส่งออก (ตัน)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			Δ%
	2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
				ม.ค. - ก.ค.	ม.ค. - ก.ค.				
โลก	313.04	410.69	465.86	244.20	234.96	100	100	100	-3.78
1. UAE	112.34	142.19	112.83	92.82	74.35	24.22	38.01	31.64	-19.91
2. ซาอุดีอาระเบีย	57.16	58.40	62.14	40.95	63.96	13.34	16.77	27.22	56.17
3. คูเวต	0.50	59.25	18.56	0.26	32.09	3.98	0.11	13.66	>9,999
4. โอมาน	-	-	-	-	22.78	-	-	9.70	-
5. กาตาร์	54.10	78.38	79.30	59.08	20.54	17.02	24.19	8.74	-65.24

ที่มา : Global Trade Atlas

3. การนำเข้า

3.1 ในระหว่างปี 2563 - 2565 ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวเฉลี่ยปีละ 2.97 ล้านตัน โดยในปี 2565 ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวปริมาณ 3,868,392 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีปริมาณนำเข้า 2,952,270 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.03

3.2 สำหรับปี 2566 (เดือนมกราคม - สิงหาคม) ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าวปริมาณ 2,38,417 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ที่มีปริมาณนำเข้า 2,795,250 ตัน หรือลดลงร้อยละ 14.70 โดยแหล่งนำเข้าข้าวสำคัญ อันดับ 1 คือเวียดนาม (ร้อยละ 89.51) รองลงมาได้แก่ ไทย (ร้อยละ 4.19) และเมียนมา (ร้อยละ 3.77) ตามลำดับ

สถิติการนำเข้าปี 2563 – 2566 (เดือนมกราคม – สิงหาคม)

	ประเทศ	ปริมาณนำเข้า (ตัน)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			Δ% 2565/66
		2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
					ม.ค. - ส.ค. 66			ม.ค. - ส.ค. 66		
	โลก	2,087,022	2,952,270	3,868,392	2,795,250	2,384,417	100	100	100	-14.70
1.	เวียดนาม	1,789,752	2,495,112	3,187,629	2,280,210	2,134,406	82.40	81.57	89.51	-6.39
2.	ไทย	67,733	150,592	197,460	147,761	99,945	5.10	5.29	4.19	-32.36
3.	เมียนมา	158,074	208,790	234,877	191,311	89,914	6.70	6.84	3.77	-53.00
4.	ปากีสถาน	10,245	31,094	209,460	145,749	28,130	5.41	5.21	1.18	-80.70
5.	อินเดีย	23,303	18,743	23,145	20,252	23,413	0.60	0.72	0.98	15.61

ที่มา : Global Trade Atlas

	ประเทศ	มูลค่านำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)					ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)			Δ% 2565/66
		2563	2564	2565	2565	2566	2565	2565	2566	
					ม.ค. - ส.ค. 66			ม.ค. - ส.ค. 66		
	โลก	821.60	1,134.50	1,212.55	884.84	944.42	100	100	100	6.73
1.	เวียดนาม	649.39	903.85	968.65	703.79	817.10	79.89	79.54	86.52	16.10
2.	ไทย	27.45	55.32	64.17	48.87	38.59	5.29	5.52	4.09	-21.05
3.	อินเดีย	46.98	42.10	37.00	31.79	32.26	3.05	3.59	3.42	1.47
4.	เมียนมา	51.11	65.40	60.14	49.83	29.02	4.96	5.63	3.07	-41.77
5.	ปากีสถาน	3.22	9.81	53.44	38.72	10.03	4.41	4.38	1.06	-74.10

ที่มา : Global Trade Atlas

3.3 ฟิลิปปินส์ออกกฎหมายเปิดเสรีนำเข้าข้าว (Rice Tariffication Bill หรือ Republic Act No.11203) มาบังคับใช้แทนนโยบายการจำกัดการนำเข้าข้าวเชิงปริมาณ (Quantitative Restrictions – QR) โดยคาดหวังว่าจะช่วยลดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้สินค้าข้าวมีราคาต่ำลง โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2562 สรุปรายละเอียดของกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

(1) ข้าวที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 35 และนอกประเทศอาเซียนเสียภาษีร้อยละ 40 ภายในปริมาณนำเข้า (Minimum Access Volume: MAV) 350,000 ตัน และร้อยละ 180 สำหรับปริมาณนอก MAV (ซึ่งเป็นอัตราเพดานสูงสุด แต่ปัจจุบันฟิลิปปินส์เรียกเก็บที่ร้อยละ 50)

(2) ผู้นำเข้าจะต้องขอใบอนุญาตนำเข้า รวมทั้งใบอนุญาตสุขอนามัยและใบอนุญาตสุขอนามัยพืชจากหน่วยงาน Bureau of Plant Industry (BPI) ภายใต้กระทรวงเกษตร (Department of Agriculture: DA) ก่อนการนำเข้า เพื่อป้องกันแมลงหรือศัตรูพืชเข้ามาในประเทศฟิลิปปินส์

(3) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมข้าว (RCEF) โดยจะนำรายได้จากการเก็บภาษีนำเข้าข้าวจำนวน 10 พันล้านเปโซต่อปี มาจัดตั้งเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนชาวนาฟิลิปปินส์ให้สามารถแข่งขันกับข้าวที่นำเข้ามาได้

ทั้งนี้ การออกกฎหมาย Rice Tariffication Bill ของฟิลิปปินส์ ทำให้ช่องทางการซื้อขายในแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) โดยหน่วยงาน National Food Authority (NFA) ถูกยกเลิกตามกฎหมายดังกล่าวไปด้วยและได้ยกเลิกอำนาจหน้าที่ของ NFA ในการออกใบอนุญาต การจดทะเบียนสำหรับผู้นำเข้า ผู้ค้า ผู้ดำเนินการคลังสินค้า ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกและอื่นๆ โดย NFA จะยังคงมีบทบาทสำคัญเฉพาะด้านการควบคุมและรักษาเสถียรภาพราคาในประเทศ รวมทั้งการรักษาปริมาณสต็อกข้าวภายในประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

3.4 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2562 กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ออกคำสั่ง Memorandum Order No. 28 on Supplementary provision to DA Department Circular No.4, series of 2016 เกี่ยวกับ Guidelines on the importation of plants, planting materials and plant products for commercial purposes กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยการนำเข้าข้าวที่เข้มงวดมากขึ้น ในขั้นตอนการออกใบ Sanitary and phytosanitary import clearance (SPSIC) เพื่อครอบคลุมการตรวจสอบสารโลหะหนักระดับสารตกค้างกำจัดศัตรูพืช สารปนเปื้อน/สิ่งสกปรกภายนอก รวมทั้ง microbiological parameters เพื่อควบคุมความปลอดภัยของอาหารในสินค้าข้าว ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สินค้าข้าวจะต้องถูกจัดส่งจากประเทศต้นทางภายในวันที่กำหนดตามที่ได้รับอนุมัติและสินค้าต้องเดินทางมาถึงไม่ช้ากว่า 60 วันจากวันที่ต้องจัดส่ง

4. รูปแบบการค้าข้าวในฟิลิปปินส์

4.1 การค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (Supermarket) ในปัจจุบัน มีรูปแบบการจัดจำหน่าย ข้าวใน 2 ลักษณะ ดังนี้

- (1) การตัดจำหน่ายเป็นกรัม/กิโลกรัม มีการจำหน่ายข้าวหลากหลายชนิด อาทิ Melagkit Premium, Jasmine, Milagrosa, Passion, Brown Healthy, California, Commodore, Platinum, Denurado และ GS Supreme
- (2) ข้าวบรรจุถุง เป็นข้าวที่บรรจุถุงในหลากหลายขนาดขึ้นอยู่กับจำนวนกิโลกรัมที่บรรจุต่อถุงมีตั้งแต่บรรจุถุง 2 กิโลกรัม 5 กิโลกรัม 10 กิโลกรัม 20 กิโลกรัม และ 25 กิโลกรัม ซึ่งข้าว Thai Jasmine ที่ระบุว่า นำเข้าจากไทย เป็นข้าวที่มีราคาสูงที่สุดในขนาดบรรจุถุง 5 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีข้าวออร์แกนิกอยู่ด้วย เช่น Red rice, Brown rice และ Black rice มีหลากหลายขนาดบรรจุเช่นเดียวกัน

4.2 การค้าในตลาดแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่จะเป็นข้าวแบบตัดจำหน่ายที่มีข้าวหลากหลายประเภท อาทิ Sinandomeng, Well milled rice, Denorado, Ganador, Thai rice, Blue Bird, Sung Song, Thai Jasmine, Fancy rice, Malangkit เป็นต้น และยังมีข้าวออร์แกนิก อาทิ Red rice, Brown rice, Black rice, Perurutong และ Ifugao นอกจากนี้ ใน ตลาดนี้ยังพบร้านค้าที่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารแห่งประเทศไทย (NFA) ให้จำหน่ายข้าว NFA ที่มีราคา ถูกกว่าราคาข้าวทั่วไป ซึ่งพบว่า Sinandomeng เป็นข้าวที่มีผู้บริโภคเลือกซื้อมากที่สุด

5. สถานการณ์ราคาข้าว ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2566

5.1 ราคาข้าวท้องถิ่น (Local Rice) ดังนี้

- ข้าวคุณภาพพิเศษ ราคา 50.00 – 68.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 32.00 – 43.52 บาทต่อ กก.)
- ข้าวพรีเมียม ราคา 50.00 – 59.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 32.00 – 37.76 บาทต่อ กก.)
- ข้าวขั้วดีคุณภาพดี ราคา 45.00 – 58.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 28.80 – 37.12 บาทต่อ กก.)
- ข้าวทั่วไป ราคา 33.00 – 52.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 21.12 – 33.28 บาทต่อ กก.)

5.2 ราคาข้าวนำเข้า (Imported Rice) ดังนี้

- ข้าวคุณภาพพิเศษ ราคา 58.00 – 65.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 37.12 – 41.60 บาทต่อ กก.)
- ข้าวพรีเมียม ราคา 50.00 – 62.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 32.00 – 39.68 บาทต่อ กก.)
- ข้าวขั้วดีคุณภาพดี ราคา 52.00 เปโซต่อ กก. (ประมาณ 33.28 บาทต่อ กก.)
- ข้าวทั่วไป *Not Available*

ที่มา: กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ / อัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 1 เปโซ เท่ากับ 0.64 บาท

6. การสำรวจราคาขายปลีกข้าวในซูเปอร์มาร์เก็ต/ห้างสรรพสินค้าในเขตมะนิลา

ชนิดข้าว	ขนาดบรรจุภัณฑ์	ราคา (เปโซ)	หมายเหตุ
Sinandomeng Rice	5 กิโลกรัม	350	ข้าวท้องถิ่น
Sinandomeng Rice	10 กิโลกรัม	669	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	2 กิโลกรัม	242	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	5 กิโลกรัม	542	ข้าวท้องถิ่น
Jasponica Rice	10 กิโลกรัม	968	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	2 กิโลกรัม	167	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	5 กิโลกรัม	363	ข้าวท้องถิ่น
Dinorado Rice	10 กิโลกรัม	778	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	2 กิโลกรัม	155	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	5 กิโลกรัม	355	ข้าวท้องถิ่น
Premium Rice	10 กิโลกรัม	685	ข้าวท้องถิ่น
Thai Hom Mali Rice	2 กิโลกรัม	257.5	ข้าวนำเข้า
Thai Hom Mali Rice	5 กิโลกรัม	618	ข้าวนำเข้า
Thai Hom Mali Rice	10 กิโลกรัม	1,210	ข้าวนำเข้า
Thai Jasmine Rice	2 กิโลกรัม	181.5	ข้าวนำเข้า
Thai Jasmine Rice	5 กิโลกรัม	433.5	ข้าวนำเข้า
Thai Jasmine Rice	10 กิโลกรัม	841.5	ข้าวนำเข้า
Japanese Rice	2 กิโลกรัม	221	ข้าวนำเข้า
Japanese Rice	5 กิโลกรัม	527	ข้าวนำเข้า
Brown Rice	2 กิโลกรัม	212	ข้าวท้องถิ่น
Brown Rice	5 กิโลกรัม	506	ข้าวท้องถิ่น
Basmati Rice	2 กิโลกรัม	517	ข้าวนำเข้า
Sticky Jasmine Rice	5 กิโลกรัม	385	ข้าวท้องถิ่น
Organic Rice	2 กิโลกรัม	222.5	ข้าวนำเข้า

ที่มา: การสำรวจห้างซูเปอร์มาร์เก็ตในเมืองมากาตี เขตมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เดือนสิงหาคม 2566

7. โอกาส อุปสรรคและความท้าทาย

โอกาส	อุปสรรค/ความท้าทาย
คุณภาพและรสชาติของข้าวไทยเป็นที่ยอมรับในตลาดฟิลิปปินส์	ราคาข้าวไทยสูงกว่าข้าวจากประเทศอื่นๆ มาก เช่น เวียดนาม ปากีสถาน เมียนมา
ไทยมีการส่งออกข้าวมายังฟิลิปปินส์มาอย่างยาวนาน มีความเชี่ยวชาญในการส่งออก	การแข่งขันในตลาดข้าวมีความรุนแรงมากขึ้น หลังฟิลิปปินส์เปิดเสรีการนำเข้าข้าว
แนวโน้มร้านอาหารไทยในฟิลิปปินส์มีจำนวนเพิ่มขึ้น	ชาวฟิลิปปินส์หันมานิยมบริโภคข้าวขาวพื้นนุ่มเพิ่มมากขึ้น แต่ข้าวไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นข้าวขาวพื้นแข็ง
จำนวนประชากรชาวฟิลิปปินส์มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและผู้บริโภคมีรายได้สูงขึ้น	การแอบอ้างใช้ชื่อข้าวไทยในการจำหน่ายข้าวจากแหล่งอื่น ๆ
การเปิดเสรีนำเข้าข้าว ทำให้เปิดโอกาสในการส่งออกข้าวของไทย	ชื่อข้าวหอมมะลิไทย (Thai Hom Mali Rice) ยังไม่เป็นที่รู้จัก และค่านิยมของผู้บริโภค

8. ประเด็นสำคัญ/สถานการณ์ COVID-19

8.1 หลังจากฟิลิปปินส์เปิดเสรีนำเข้าเมื่อเดือนมีนาคม 2562 พบว่า ปริมาณนำเข้าข้าวของฟิลิปปินส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าวราคาถูก (ข้าวเวียดนาม) ทำให้ผู้ค้า (Traders) กดราคารับซื้อข้าวภายในประเทศ ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องและเกษตรกรชาวนาได้รับความเดือดร้อน โดยเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว

8.2 เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562 กระทรวงเกษตร (Department of Agriculture) ประกาศเปิดการไต่สวนขั้นต้น (Preliminary Investigation) เพื่อใช้มาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard Measure) สำหรับสินค้าข้าว ภายใต้พิกัดศุลกากร 1006.30.30 1006.30.40 1006.30.91 และ 1006.30.99 โดยอ้างว่าอุตสาหกรรมข้าวภายในประเทศได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงจากปริมาณนำเข้าข้าวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2562 กระทรวงเกษตรได้ประกาศยุติการไต่สวนดังกล่าวและรัฐบาลได้ให้เงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรชาวนาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากราคาข้าวเปลือกตกต่ำแทน

8.3 การบังคับใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการสุขอนามัยการนำเข้าข้าวที่เข้มงวดมากขึ้นของรัฐบาลฟิลิปปินส์ตามข้อ 3.3 ทำให้เป็นอุปสรรคในการนำเข้าข้าว โดยการกำหนดกฎระเบียบดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ในการชะลอการนำเข้าข้าวในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวและลดแรงกดดันจากกลุ่มเกษตรกรชาวนาท้องถิ่น ซึ่งก่อนหน้านี้ได้เรียกร้องให้รัฐบาลบังคับใช้มาตรการ Safeguard เพื่อแก้ไขปัญหาการไหลทะลักของปริมาณข้าวนำเข้าที่มีราคาถูกส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกตกต่ำ

8.4 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 ทำให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องใช้มาตรการปิดเมือง (Lockdown) และมาตรการกักกันชุมชนขั้นสูง (Enhanced Community Quarantine) พื้นที่เกาะลูซอน รวมถึงเมโทรมานิลา เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดฯ ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ยืนยันว่าข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักจะมีเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในช่วงของการปิดเมืองจากปริมาณข้าวในสต็อกของ NFA และผลผลิตข้าวที่กำลังเก็บเกี่ยว รวมถึงปริมาณข้าวที่นำเข้าโดยเอกชนมาก่อนหน้านี้อย่างต่อเนื่อง

8.5 รัฐบาลฟิลิปปินส์วางแผนจะจัดซื้อข้าวปริมาณ 300,000 ตันในรูปแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G to G) จากประเทศผู้ผลิตข้าวสมาชิกอาเซียน เช่น ไทย เวียดนาม เมียนมา และนอกอาเซียน เช่น อินเดีย และปากีสถาน

เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวในสต็อกในช่วงวิกฤติ COVID-19 โดยมอบหมายให้หน่วยงาน Philippine International Trading Corporation (PITC) ภายใต้กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์เป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2563 หน่วยงาน PITC ได้จัดประชุมการนำเข้าข้าวแบบ G to G ปริมาณ 300,000 ตันดังกล่าวผ่านระบบ Teleconference (zoom) โดยมีประเทศเข้าร่วมเสนอขาย 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา เวียดนาม ไทย และอินเดีย โดยกรมการค้าต่างประเทศในฐานะผู้แทนรัฐบาลไทยได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว และเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2563 หน่วยงาน PITC ได้แจ้งผลการประเมินการเสนอราคาขายต่อประเทศผู้เข้าร่วมการประชุม (Bid Ranking of Qualified Bids)

8.6 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2563 กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์ ออกมาระบุว่า หน่วยงาน PITC จะยุติการดำเนินการนำเข้าข้าวแบบ G to G เนื่องจากขณะนี้ไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าข้าว G to G ดังกล่าว หลังจากรัฐบาลเวียดนามได้ยกเลิกการห้ามส่งออกข้าวตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2563 เป็นต้นมา ทำให้สามารถคาดการณ์สถานการณ์ปริมาณสต็อกข้าวในประเทศได้ นอกจากนี้ เห็นว่าการนำเข้าข้าวโดยภาคเอกชนตามปกติ จะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีนำเข้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเงินภาษีนำเข้าข้าวจะถูกจัดเก็บเข้ากองทุน RCEF เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมข้าวในประเทศ อย่างไรก็ตาม ตามรายงานข่าวก่อนหน้านี้ระบุว่าหน่วยงาน PITC ประสบปัญหาในการขอรับเงินงบประมาณในการจัดซื้อข้าวดังกล่าวจากกระทรวงงบประมาณและการจัดการ (Department of Budget and Management: DBM)

8.7 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ประธานาธิบดี Rodrigo R. Duterte ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.135 ปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) สำหรับสินค้าข้าวเป็นการชั่วคราว 1 ปี ดังนี้

สินค้า/พิกัดศุลกากร	MFN Tariff Rate (ร้อยละ)		
		อัตราปัจจุบัน	อัตราตามคำสั่ง EO No.135
Rice HS: 02.03	In-quota	40	35
	Out-quota	50	35

ทั้งนี้ การออกคำสั่งดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการขยายแหล่งนำเข้าข้าวเพิ่มเติมนอกเหนือจากการนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มอุปทานข้าวในประเทศและเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมทั้งเพื่อรักษาเสถียรภาพราคาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและลดแรงกดดันต่ออัตราเงินเฟ้อ

8.8 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2565 ประธานาธิบดี Rodrigo R. Duterte ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.171 ขยายระยะเวลาการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) เป็นการชั่วคราวสำหรับสินค้าข้าวออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2565 จากเดิมที่มีกำหนดครบอายุการบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างยูเครนและรัสเซีย และเพื่อเพิ่มอุปทานข้าวในประเทศ รวมทั้งเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

8.9 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2565 ประธานาธิบดี Ferdinand R. Marcos, Jr. ได้ลงนามคำสั่ง Executive Order (EO) No.10 ขยายระยะเวลาการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าทั่วไป (MFN Tariff Rates) เป็นการชั่วคราวสำหรับสินค้าข้าว รวมถึงสินค้าเนื้อสุกร ข้าวโพด และถั่วเหลืองที่มีกำหนดครบอายุการบังคับใช้ในวันที่ 31 ธันวาคม 2565 ออกไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2566 ทั้งนี้ การออกคำสั่งดังกล่าวระบุถึงความจำเป็นในการขยายระยะเวลา

การปรับลดภาษีนำเข้า MFN สำหรับเนื้อสุกร ข้าวโพด ข้าว และถั่วเหลืองเพื่อรักษาเสถียรภาพราคา และสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของประเทศ รวมทั้งเพื่อช่วยเพิ่มอุปทานสินค้าเกษตรพื้นฐานในประเทศ ลดค่าไฟฟ้าและกระจายแหล่งอุปทาน

9. สถานการณ์ความเคลื่อนไหวล่าสุดในตลาดข้าวฟิลิปปินส์ (เดือนพฤศจิกายน 2566)

9.1 กรมศุลกากรฟิลิปปินส์เปิดเผยว่า สามารถจัดเก็บภาษีนำเข้าข้าวในปีที่แล้วมีมูลค่า 1.8 – 1.9 หมื่นล้านเปโซ ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าที่ต้องจัดสรรเข้ากองทุนเพื่อพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมข้าว (RCEF) จำนวน 1 หมื่นล้านเปโซตามข้อกำหนดในกฎหมายเปิดเสรีนำเข้าข้าว (Rice Tariffication Bill) ทั้งนี้ในปีก่อนๆ ที่ผ่านมา การจัดเก็บภาษีนำเข้าข้าวมีมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 1.3 – 1.5 หมื่นล้านเปโซ

9.2 นักวิเคราะห์ระบุว่า การนำเข้าข้าวของฟิลิปปินส์มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นกว่าที่คาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้ เนื่องจากฟิลิปปินส์จำเป็นต้องเพิ่มปริมาณสต็อกข้าวก่อนถึงจุดสูงสุดของปรากฏการณ์เอลนีโญที่คาดว่าจะดำเนินไปจนถึงต้นปี 2567 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการผลิตข้าวลดลงทำให้จำเป็นต้องนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ Fitch Solution บริษัทวิจัยชั้นนำตั้งข้อสังเกตว่าปัจจุบันตลาดข้าวโลกเริ่มทรงตัวนับตั้งแต่รัฐบาลอินเดียประกาศสั่งห้ามส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมาดิเมื่อเดือนกรกฎาคม 2566 แต่การสั่งห้ามดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงข้อตกลงการซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล โดยเมื่อเดือนตุลาคม 2566 ที่ผ่านมา รัฐบาลอินเดียได้ผ่อนปรนมาตรการห้ามส่งออกข้าวในการให้โควตาส่งออกข้าวปริมาณ 295,000 เมตริกตัน แก่ประเทศฟิลิปปินส์ ขณะที่ นาย Franchisco Tiu Laurel รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฟิลิปปินส์ระบุว่าได้แจ้งต่อคณะกรรมการธิการด้านการเกษตรและอาหารของสภาผู้แทนราษฎรว่าจะให้เวลาผู้นำเข้าประมาณ 30 วัน ในการใช้ใบอนุญาตนำเข้าข้าวที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว เพื่อนำเข้าข้าวปริมาณประมาณ 1 ล้านตันในการเสริมปริมาณสต็อกข้าวในประเทศ และหากไม่มีการใช้ใบอนุญาต อาจพิจารณายกเลิกใบอนุญาตดังกล่าวต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร

พฤศจิกายน 2566